

Notitie Beekdaalen Rioolheffing maatstaven

1 Inleidend

In Beekdaalen is na de herindeling een nieuwe heffingsmaatstaf voor de rioolheffing ingevoerd. De huidige heffingsmaatstaf is:

Artikel 6 Belastingtarieven

1. De belasting bedraagt:
 - vast bedrag per perceel: € 165
2. Het vast bedrag zoals bedoeld in het vorige lid wordt vermeerderd met een opslag voor het waterverbruik, bij een hoeveelheid water:
 - a. Van 1 m³ tot en met 300 m³: € 120,42
 - b. boven 300 m³, doch niet meer dan 3.000 m³: € 120,42 basistarief, vermeerderd met € 108,37 per eenheid van 300 m³, waarmee de hoeveelheid van 300 m³ wordt overschreden
 - c. boven 3.000 m³ doch niet meer dan 6.000 m³: € 1.095,77 basistarief, vermeerderd met € 84,29 per eenheid van 300 m³, waarmee de hoeveelheid van 3.000 m³ wordt overschreden
 - d. boven de 6.000 m³: € 1.938,70 basistarief, vermeerderd met € 60,21 per eenheid van 300 m³, waarmee de hoeveelheid van 6.000 m³ wordt overschreden.

Een gemiddeld huishouden met een watergebruik van 105 m³ per jaar betaalt in 2022 aan rioolheffing € 285,42. De totale geraamde opbrengst in 2022 is ruim € 4,9 miljoen.

In januari 2022 is deze heffingsmaatstaf met de Raad geëvalueerd, met name op de staffeling van het waterverbruik. Besloten is deze maatstaf vooralsnog niet aan te passen.

Na die evaluatie is een motie ingediend (die later weer is ingetrokken) waarin werd opgeroepen om ook voor het 'hemelwaterdeel' te onderzoeken of het mogelijk was daarin meer het principe 'de vervuiler/gebruiker betaalt' tot uiting te brengen door bijvoorbeeld de WOZ of het aangesloten dakoppervlak als maatstaf te gebruiken.

In deze notitie gaan we in op alternatieven voor de heffingsmaatstaf rioolheffing voor wat betreft het 'hemelwaterdeel'. In de samenwerkingsregio afvalwaterketen Parkstad Limburg is een onderzoek gaande met de vraag of met behulp van de rioolheffing afkoppelen kan worden gestimuleerd. Onder andere in een werksessie met diverse betrokkenen is de optie naar voren gekomen van een vuilwaterdeel waarbij het tarief afhankelijk wordt gesteld van het aantal m³ drinkwatergebruik en een hemelwaterdeel dat bestaat uit twee componenten: a. een vast bedrag voor de verwerking van hemelwater dat valt op openbaar verhard oppervlak en b. een bedrag afhankelijk van het aantal m² dakoppervlak van een perceel. Hiermee kan wellicht, vooral voor grotere lozers, afkoppelen worden gestimuleerd en wordt het principe "de gebruiker betaalt" meer recht gedaan.

Voor Beekdaalen is doorgerekend hoe deze alternatieve heffingsmaatstaf voor het 'hemelwaterdeel' uit kan werken. Ook is gekeken om de WOZ-waarde als maatstaf te gebruiken voor het hemelwaterdeel.

Let wel:

- de hierna volgende berekeningen zijn voorbeelden die de richting duiden van hoe het uitwerkt.
- Alle bedragen zijn afkomstig uit het GRP en op prijspeil 2020.

2 Redeneertrant

Om de rioolheffing te relateren aan het al dan niet afgekoppeld zijn, kan de volgende redeneertrant worden aangehouden:

- a. de inzameling en afvoer van het vuile water (huishoudelijk afvalwater) wordt betaald door alle gebruikers die water huishoudelijk afvalwater of bedrijfsafvalwater lozen op de riolering. Dit deel is niet beschikbaar voor het stimuleren van afkoppelen;
- b. het hemelwaterdeel dat op de openbare ruimte valt wordt ingezameld en getransporteerd ten bate van alle inwoners en bedrijven in de gemeente. De kosten hiervan kunnen via een soort vastrecht worden verhaald.
- c. de inzameling en verwerking van het hemel- en grondwater vanaf particuliere percelen wordt betaald door de gebruikers of eigenaren met een differentiatie naar wel of niet afgekoppeld zijn van het dakoppervlak. Hiermee kan het afkoppelen van hemelwater worden gestimuleerd.

3 Verdeling kosten vuilwater-hemelwater

Er zijn vele manieren om het aandeel van hemelwater in de rioleringskosten te bepalen. Een van die manieren is het gebruik maken van een verdeelsleutel die in 2005 in opdracht van het ministerie van VROM is opgesteld voor de verdeling van kosten voor afvoer van vuilwater en hemel- en grondwater¹. Als deze verdeelsleutel wordt toegepast op de situatie in Beekdaalen, is ongeveer 40% van de rioleringskosten te relateren aan de inzameling en afvoer van vuilwater en 60% van de rioleringskosten te relateren aan de inzameling en verwerking van hemelwater.

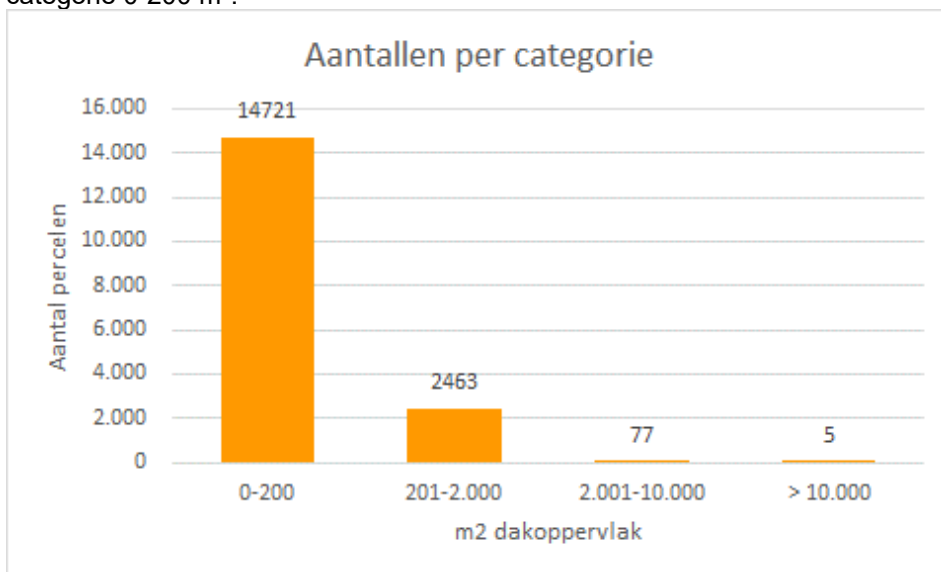
Op een particulier perceel valt hemelwater op dakoppervlak en op overige verharding. Het niet afgekoppelde dakoppervlak loost via dakgoten en regenpijpen op de riolering. Voor het overige verharde perceelsoppervlak is dat lastiger te bepalen. Een deel zal afstromen naar de openbare ruimte en via kolken door de riolering worden afgevoerd, een deel zal afstromen naar de tuin en daar infiltreren. De omvang van deze twee stromen vaststellen is lastig, tijdrovend en subjectief en daarmee duur en gevoelig voor bezwaar en beroep. Daarom kan voor het verharde oppervlak beter worden uitgegaan van het aangesloten dakoppervlak. Dit is relatief eenvoudig en eenduidig te bepalen uit openbare databronnen (Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT)).

Voor Beekdaalen is op basis van deze databronnen het volgende bepaald:

¹ Voorstel toerekeningssystematiek kosten voor vuilwater- en hemelwaterafvoer, Grontmij, 31 oktober 2005

Totaal geraamde inkomsten rioolheffing 2022 (GRP)	4.911.000	euro		
Tarief vast bedrag (i.c. hemelwaterdeel) 2022:	165	euro per perceel		
Eenheden 2022 GRP	17205			
Geraamde opbrengst HW-deel	2.838.825	58%		
Alternatieve aanpak				
Basisgegevens				
Totaal oppervlak openbaar verhard (bij benadering)	3.978.138	m2	59%	
Totaal dakoppervlak	2.805.359	m2	41%	
Totaal verhard oppervlak	6.783.497	m2	678	hectare
Verdeling HW deel openbaar verhard	1.664.811	euro	59%	
Verdeling HW deel particulier dak	1.174.014	euro	41%	
	totaal	2.838.825	euro	
Te verdelen over Dakoppervlak:	1.174.014	euro		
Aantal percelen	17.266	op basis van BGT		

Er zijn percelen met 0 m² aangesloten verhard oppervlak, het perceel met het grootste dakoppervlak heeft in totaal 21.808 m² dak van waaraf het hemelwater wordt geloosd. De mediaan ligt op 109 m². Een verdeling van de aantallen is in de figuur hierna aangegeven. Verreweg de meesten, ruim 85%, vallen in de categorie 0-200 m².

4 Enkele voorbeelden

Er zijn enkele rioolheffingsberekeningen uitgevoerd voor alleen het hemelwaterdeel. Uitgangspunt voor dit moment is dat de maatstaf voor het vuilwaterdeel (drinkwatergebruik gerelateerd), ongewijzigd blijft. Voor het hemelwaterdeel (anno 2022 een vast bedrag van € 165,-) is hierna een viertal alternatieven doorgerekend. Deze alternatieven geven een richting aan, er zijn natuurlijk (oneindig) veel meer mogelijkheden voor heffingsmaatstaven die, als je ze afpelt, qua uitkomst min of meer zullen lijken op de hier gegeven mogelijkheden.

Er zijn twee hoofdrichtingen onderzocht:

- Dakoppervlakgerelateerd;
- WOZ-gerelateerd.

21-09-2022

Versie C1

Projectnummer 51009754

Onderwerp Beekdalen Rioolheffing 2022

In deze hoofdrichtingen zijn weer enkele varianten onderscheiden.

Dakoppervlak

Hierin zijn drie voorbeelden doorgerekend. Wat voor alle drie de voorbeelden geldt, is dat als iemand volledig is afgekoppeld, de betreffende perceeleigenaar het aan het dakoppervlak gerelateerde deel van de rioolheffing niet hoeft te betalen, dat is 40-50 euro voor een doorsnee woning. Afkoppelen wordt hierbij gezien als het infiltreren van het hemelwater op eigen terrein of het direct lozen op oppervlaktewater. Er wordt dan voor het hemelwater van het eigen perceel géén gebruik meer gemaakt van de gemeentelijke riolering.

Doordat de uitgaven voor de gemeente voor beheer van de hemelwatervoorzieningen pas op langere termijn zullen dalen, zullen diegenen die aangesloten blijven een hoger tarief moeten betalen om het totaal aan inkomsten te behouden. Dat effect moet goed in de gaten worden gehouden en zo nodig moet daarop worden ingegrepen. Niet iedereen is immers in staat om af te koppelen. In deze voorbeelden is nog geen rekening gehouden met afgekoppelde percelen.

De volgende voorbeelden zijn doorgerekend:

1. een vast bedrag voor het 'openbare ruimte deel' en een bedrag per m² aangesloten verhard dakoppervlak.
2. een vast bedrag voor het 'openbare ruimte deel' en een tarief per 200 m² (voorbeeldomvang) aangesloten verhard oppervlak.
3. een vast bedrag voor het 'openbare ruimte deel' en (degressief) tarief per 200 m² aangesloten verhard oppervlak volgens een staffelverdeling (naar analogie van het waterverbruik gerelateerde deel).

Voorbeeld 1, verwerking hemelwatercomponent per m2				
Vast bedrag voor openbare verharding		(59% van 165)	97,00	per perceel
Tarief per m2 aangesloten dakoppervlak			€ 0,41	per m2 Dak
		Minimum tarief	97,00	
		Maximum tarief	9.038,11	
Totale heffing voor een huishouden/bedrijf watergebruik tot 300 m3:			258,00	
en een dakoppervlak van	100 m2			
Voorbeeld 2, hemelwatercomponent per 200 m2				
Vast bedrag voor openbare verharding			97,00	per perceel
Dakoppervlak bedrag per	200 m2			
aantal eenheden van	200 m2		23350	
tarief per 200 m2			49,50	euro per eenheid of deel van 200 m2
		Minimum tarief	146,50	
		Maximum tarief	5.542,00	
Totale heffing voor een huishouden/bedrijf watergebruik tot 300 m3:			267,00	
en een dakoppervlak van	100 m2			
Voorbeeld 3, hemelwatercomponent met staffeling				
Vast bedrag voor openbare verharding			97,00	per perceel
Dakoppervlak				
van m2	0	201	2001	10001
t/m m2	200	2000	10000	>
Bedrag	-	51,15	465,47	1.897,67
+ per 200 m2	51,15	46,04	35,81	25,58
Aantal in categorie	14721	2463	77	5
Percentage van percelen	85,26%	14,27%	0,45%	0,03%
		Minimum tarief	148,15	
		Maximum tarief	3.530,00	
Totale heffing voor een huishouden/bedrijf watergebruik tot 300 m3:			269,00	
en een dakoppervlak van	100 m2			

Tot een waterverbruik van 300 m³ geldt in 2022 een bedrag van € 120,42 voor het 'vuilwaterdeel'.

WOZ-waarde

In Beekdaalen is anno 2021 een totale WOZ-waarde van 4,425 miljard euro. Als de kosten voor het particuliere hemelwaterdeel (circa 1,2 miljoen euro) hierover worden omgeslagen, kom je uit op een tarief van 0,025% van de WOZ-waarde. Enkele voorbeelden:

Voorbeeld 4, WOZ waarde					
Vast bedrag voor openbare verharding				97,00	per perceel
WOZ woningen 2021	4.273.904.000				
WOZ bedrijven 2021	362.278.000				
	4.636.182.000				
		tarief	0,02502%		
perceel met WOZ van	150.000		37,50		
perceel met WOZ van	250.000		62,60		
perceel met WOZ van	5.000.000		1.251,10		
Totale heffing voor een huishouden/bedrijf watergebruik tot 300 m3:				280,00	
en een WOZ-waarde		250.000 euro			

Ook hiervoor geldt: Tot een waterverbruik van 300 m³ geldt in 2022 een bedrag van € 120.42 voor het 'vuilwaterdeel'.

5 Voor- en nadelen

21-09-2022

Versie C1

Projectnummer 51009754

Onderwerp Beekdalen Rioolheffing 2022

- Op basis van de Waterwet is iedere perceeleigenaar in principe aan zet om hemelwater dat op zijn perceel valt, zelf te verwerken, tenzij dat redelijkerwijs niet mogelijk is.
- Gedrag van mensen kan worden gestimuleerd door financiële prikkels, dus ook afkoppelen. Dat kan via de rioolheffing, zoals hiervoor aangegeven.
- 'Vervuiler/gebruiker betaalt' geldt in deze voorbeelden voor vuilwater én hemelwaterdeel.
- Het kan een aanleiding zijn voor communicatie met bewoners en bedrijven over afkoppelen.
- Afkoppelen moet wel strak worden gedefinieerd: zolang voor hemelwater gebruik wordt gemaakt van gemeentelijke infrastructuur zoals bij afkoppelen naar gemeentelijke hemelwaterriolering, lijkt het niet logisch om korting op de rioolheffing te geven. Dat kan leiden tot discussies.
- Om af te koppelen, zal een perceeleigenaar moeten investeren. Met het voordeel van de rioolheffing zou die investering binnen afzienbare tijd moeten worden terugverdiend om mensen tot afkoppelen te verleiden. De terugverdientijd zal in veel gevallen (veel) langer zijn dan 25 jaar, hetgeen vaak te lang is om interessant te zijn. In de korting op de rioolheffing zit dus wel een beloning voor afkoppelen, maar geen stimulans.
- Door afkoppelen nemen de uitgaven voor de gemeente pas op langere termijn echt af. Dat betekent dat vooralsnog de te dekken uitgaven gelijk blijven en dat voordeel in de rioolheffing voor de één opgebracht moet worden door de ander.
- Niet iedereen kan afkoppelen, dat hangt onder andere af van locatie en grondslag. Mensen die niet kunnen afkoppelen, kunnen ook dus geen rioolheffingsvoordeel verkrijgen.
- Er zal een administratie moeten worden opgezet van het wel- of niet afgekoppeld zijn. Dat zal de perceptiekosten doen stijgen en dus zal de totale rioolheffing ook stijgen.
- Bij het toevoegen van het dakoppervlak aan de maatstaf rioolheffing is een eerste staffel van voldoende grootte (bijvoorbeeld 200 m²) aan te bevelen om de administratieve lasten beheersbaar te houden.
- Als gekeken wordt naar de heffingsbedragen in de voorbeelden is te zien dat de verschillen voor het overgrote deel van de belastingplichtigen relatief gering is. Daar staat tegenover dat er een administratieve last blijkt om bij te houden of percelen afgekoppeld zijn of niet. Die lasten kunnen aanzienlijk zijn.

Als de huidige maatstaf op criteria wordt vergeleken met de twee nieuwe voorbeelden uit deze notitie, dan ontstaat de volgende tabel.

Criteria	Huidige maatstaf	Verhard dakoppervlak	W0Z
Vervuiler betaalt	-	++	0
Stimuleren afkoppelen	--	--	--
Perceptiekosten	0	--	-
Administratie	+	-	+
Trendgevoelig	0	-	0
Gelijkheid	+	0	0/-
Begrijpelijk	+	0	0
Toekomstbestendig	0	+	0